

Vzdělávací obor:

Výchova k občanství

Očekávaný výsledek učení:

CAS-VKO-002-ZV9-008

Rozpozná na příkladech různých životních situací porušování práv, zákonů a smluv a navrhne, jak situace řešit.

Popis úrovně Splněno

- V reálných nebo modelových situacích rozpozná různé protiprávní jednání.
- Zpracuje návod, co dělat, když jsou porušena jeho nebo cizí práva nebo svobody.

„Zveřejním tvoje video, když mi nepůjčíš peníze!“

Autorka materiálu: Mgr. Gabriela Ducháčková, Ph.D.

Krátký textový popis (anotace)

Spolužák Filipa opakovaně žádá o peníze a vyhrožuje mu, že pokud mu je nepůjčí, zveřejní trapné video z ložského výletu. Filip se bojí a peníze spolužákovi dává, i když nechce. Tato ilustrace prostřednictvím modelové situace vede žáky k porozumění, co je vydírání, jak rozlišit, kdy jde o něco „nepříjemného“, a kdy už jde o protiprávní jednání. Žáci analyzují situaci, vytvářejí sít důsledků, navrhuji obranné strategie a zároveň se učí, jak identifikovat a využívat dostupné vnější zdroje podpory.

Popis realizace

Modelová situace:

Petr nutí spolužáka Filipa, aby mu opakovaně půjčoval peníze. Když Filip odmítne, Petr mu vyhrožuje zveřejněním trapného videa z výletu.

Úkoly pro žáky:

1. Popiš situaci z pohledu oběti, pachatele a okolí. Co kdo prožívá?
 2. Vytvoř sít důsledků: jaké možné následky může mít situace pro Filipa, Petra, a třídní kolektiv.
 3. Rozliš rozdíl mezi nátlakem a vydíráním (najdi v trestním zákoníku § 175 Vydírání, viz <https://www.e-sbirka.cz/sb/2009/40/2025-02-11>).
 4. Navrhni pět obranných kroků, které může Filip udělat (např. komu se svěřit, kde hledat podporu, koho informovat).
 5. Naplánuj preventivní minikampaň pro školu na téma „Jak poznat vydírání a kde hledat pomoc“.
- Ze sepsaných kroků vytvoř jednoduché schéma pro žáky školy, kde najdou pomoc, kdyby se dostali do podobné situace. Při své práci využívej internet.

Cíle kampaně:

- ukázat dostupné cesty pomoci (školní psycholog, Linka bezpečí, Policie ČR...),
- zprostředkovat příběh modelové situace anonymně a bezpečně,
- aktivně zapojit školu, rodiče nebo externí partnery (např. OSPOD, školní metodik prevence).

Konkrétní výstupy kampaně:

- plakáty a nástěnky s informacemi a QR kódy odkazující na pomoc,
- krátké video pro školní TV / sociální sítě / prezentaci na třídnických hodinách,
- interaktivní prezentace pro mladší žáky,

- „kapsa pomoci“ – jednoduchý tahák se seznamem kontaktů a kroků pro žáky,
- oslovování externích partnerů kvůli konzultaci, materiálům, podpoře.

Zvažujte, kolik času máte k dispozici, jaké zdroje (lidské, materiální, finanční, technické) můžete využít, a jak velký a náročný rozsah aktivit si tedy můžete dovolit realizovat, aby výstupy byly smysluplné a kvalitní. Na základě těchto tří faktorů efektivně plánujte, rozděľujte si práci, přizpůsobujte svá očekávání reálným možnostem a dosahujte maximálního výsledku s dostupnými prostředky.

Žáci při přípravě kampaně:

- sestavují seznam potřebných pomůcek a materiálů,
- zvažují, koho oslovit pro podporu (učitele, externí odborníky, školy v okolí...),
- řeší, co udělat, pokud některý zdroj chybí – hledají alternativy, improvizují.

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK k podnikavosti a pracovní Mobilizování zdrojů KPP-ZDR-000- ZV9-001	<i>Získává zdroje pro aktivity, které přispívají k rozvoji jeho samotného či blízkého okolí.</i>	- podporují samostatné myšlení prostřednictvím bádání, experimentování a otevřeného dialogu, aktivních projektů a diskusí motivovaných reálnými situacemi

Metodický komentář pro učitele

Žák se učí rozeznat manipulativní a protiprávní jednání ve vztazích mezi vrstevníky. Pracuje analyticky a tvoří „mapu“ důsledků. Klade se důraz na schopnost popsat obranné strategie a pojmenovat, kdy se jedná o trestný čin.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník § 175 Vydírání (viz <https://www.e-sbirka.cz/sb/2009/40/2025-02-11>)

(1) *Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem.*

(2) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*

a) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,*

b) *spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,*

c) *spáchá-li takový čin se zbraní,*

d) *způsobí-li takovým činem značnou škodu,*

e) *spáchá-li takový čin na těhotné ženě,*

f) *spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinností, nebo*

g) *spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.*

(3) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,*

a) *způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*

b) *spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f), nebo o*

c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

(4) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

Ukázka řešení

- Rozlišení: Vydírání – § 175 trestního zákoníku
- Krok 1: Svěřit se dospělé osobě ve škole,
- Krok 2: Popsat situaci věcně (např. pro školního psychologa),
- Krok 3: Vyhodnotit, zda došlo ke zveřejnění videa,
- Krok 4: Kontaktovat rodiče / spolupracovat s nimi,
- Krok 5: Upozornit na možné porušení práv ve spolupráci s vedením školy.

Popis ověřování

Učitel sleduje:

- schopnost žáků rozpoznat protiprávní jednání,
- zda je žák otevřený nápadům, příležitostem a výzvám,
- zda projevuje odvahu a vytrvalost při realizaci nových nápadů, prosazování vlastních myšlenek,
- zda využívá projektový imperativ při realizaci aktivit, při jejich plánování vyvažuje všechny položky, vizualizuje časový plán.

Zdroje

- Trestní zákoník ČR č. 40/2009 Sb., § 175
- Občanský zákoník obcanskyzakonik.justice.cz
- Web: bezpecne-online.cz, detskaporadna.cz

a) Ministerstvo Vnitra České republiky. E-Sbirka. Online. Dostupné z: <https://www.e-sbirka.cz/>. [cit. 2025-05-06].

b) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, <https://www.e-sbirka.cz/sb/2009/40/2025-02-11>

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník <https://www.e-sbirka.cz/sb/2012/89/2025-02-15>